

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1965

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

HELSINKI 1966

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1965

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

HELSINKI 1966

SISÄLLYS

	Sivu
<i>Suomen Pankin toiminta</i>	3
Taloudellinen kehitys vuoden 1965 aikana	3
Suomen Pankin rahapolitiikka	3
Yhteenvedo pankin tilan kehityksestä	7
Valuuttakurssit ja pankin ulkomaiset suhteet	8
Suhde valtioon	12
Suhde yksityisiin asiakkaisiin	12
Suhde rahalaitoksiin	13
Pankin noudattamat luottoehdot	13
Setelistö	13
Setelinanto-oikeus ja sen käyttö	14
Tilinpäätös	14
<i>Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita</i>	17
Tilintarkastus	17
Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus	17
Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastukset	17
Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset rahastot	
Osakkeiden ja debentuurien merkitsemisiä	18
Kansainvälisen Valuuttarahaston jäsenosuuden	
korotuksen vaatimat toimenpiteet	18
Rediskonttausten peruskoron helpottaminen tie-	
tyissä tapauksissa	18
Suomen Pankin ohjesäännön eräiden pykälien	
muuttaminen	19
Myönnetyt eläkkeet, perhe-eläkkeet, avustukset	
ja hautausavut	20
Johtokunta	21
Haarakonttorien valvojat	21
Pankkivaltuusmiehet	21
Tilintarkastajat	22

Suomen Pankin toiminta

Taloudellinen kehitys vuoden 1965 aikana

Vuoden 1965 aikana tasaantui tuotannollisen toiminnan noususuunta. Kokonaistuotannon volyyymi muodostui silti noin 5 % suuremmaksi kuin vuonna 1964. Maksutaseen jatkuva heikkeneminen pakotti hallituksen ja Suomen Pankin ryhtymään erityistoimenpiteisiin, joista huolimatta kauppataseen vajaus muodostui vielä hieman suuremmaksi kuin edellisenä vuonna. Rahanarvon kehitys osoitti vakaantumista.

Työllisyystilanne oli alkuvuonna parempi kuin vuotta aikaisemmin, mutta heikkeni loppuvuodesta. Työttömyysprosentti oli koko vuonna keskimäärin sama kuin vuotta aikaisemmin eli 1.5. Työmäärärahoihin palkattu valtion ja kuntien työvoima oli kesäkuukausia lukuun ottamatta hieman suurempi kuin edellisenä vuonna.

Sijoitustoiminta oli kertomusvuoden aikana verraten korkealla tasolla. Yksityisten bruttoinvestointien volyyymi kasvoi edellisestä vuodesta arviolta 7-8 %. Yksityisten investointien rakenteessa tapahtui selvä muutos. Voimakkainta kasvua tapahtui rakennusinvestointien ja erityisesti asuinrakennusinvestointien kohdalla, kun sen sijaan sijoitukset koneisiin ja laitteisiin lisääntyivät suhteellisen hitaasti. Julkisten investointien kasvu jäi pienemmäksi kuin yksityisten sijoitusten. Vuoden kuluessa voitiin panna merkille, että investointikysyntä tasaantui.

Yksityisen kulutuksen volyyymi kasvoi runsaat 5 % eli hieman nopeammin kuin kokonaistuotanto. Vähittäiskaupan volyyymi-indeksi nousi 7 % vuodesta 1964. Julkisen kulutuksen volyyymi kasvoi jonkin verran hitaammin kuin yksityinen kulutus.

Viennin kasvu ei muodostunut yhtä suureksi kuin edellisenä vuotena. Tavaraviennin arvonlisäys oli kuitenkin 10 % edellisestä vuodesta; lähes puolet tästä aiheutui vientihintojen kohoumisesta. Kuten kahtena edellisenäkin vuotena raakapuun vienti supistui edelleen. Maataloustuotteiden samoin kuin puu- ja paperiteollisuus-

tuotteiden viennin arvo kasvoi hitaammin kuin edellisenä vuonna. Sen sijaan metalliteollisuus- tuotteiden vienti laajeni voimakkaasti ja ns. uusvienti kehittyi suotuisasti.

Kokonaistuotannon kasvuvauhdin heikkeneminen sekä suoritettavat talouspoliittiset toimenpiteet hidastivat tuonnin kasvua. Tuonnin arvonlisäys oli kuitenkin vielä 9 %, mistä tuontihintojen nousun osuus oli noin kolmannes. Koko tavarantuonnin arvo oli kertomusvuonna 5 281 milj. mk ja viennin arvo 4 567 milj. mk, joten kauppataseen vajaukseksi tuli 714 milj. mk. Vaihtotaseessa muut kuin kauppataseen kuuluvat erät osoittivat 117 milj. markan ylijäämää, joten vaihtotaseen kokonaisvajaukseksi jäi noin 600 milj. mk. Kun siitä vain osa voitiin rahoittaa ulkomaisen pääoman nettotuonnilla, pienehen maan koko kulta- ja valuuttavaranto vuoden 1965 aikana 283 milj. mk. Tästä oli Suomen Pankin kulta- ja valuuttavarannon supistuminen 202 milj. mk.

Erityisen myönteisenä piirteenä vuoden 1965 taloudellisessa kehityksessä oli hintatason huomattava vakautuminen. Kun kustannustason nousu jäi pienemmäksi kuin edellisenä vuonna eikä muutakaan hintapainetta esiintynyt, elinkustannusindeksi kohosi vuoden aikana vain 3 % ja tukkuhintaindeksi 1 %:n. Vuonna 1964 nousi edellinen indeksi 10 % ja jälkimmäinen 8 %. Tilastollisen päätoimiston laskema yleisen ansiotason indeksi oli arviolta 8 % korkeampi kuin vuonna 1964.

Suomen Pankin rahapolitiikka

Valuuttatilanteen heikentymisen johdosta Suomen Pankin toimenpiteet vuoden 1965 aikana kohdistuivat ensisijaisesti maksutaseen parantamiseen. Koska tämä ei ollut saavutettavissa pelkästään Suomen Pankin käytettävissä olevin keinoin, pankki kääntyi huhtikuun alussa hallituksen puoleen ja ehdotti laadittavaksi yhteistoimin-

ohjelman, jonka tavoitteena olisi maksutaseen palauttaminen tasapainoon kahden vuoden kuluessa. Tällainen ohjelma valmistettiin ja se julkaistiin toukokuun 20 päivänä, mutta jo sitä ennen oli sekä hallituksen että Suomen Pankin taholla ryhdytty useisiin kiireellisiksi katsottuihin erityistoimenpiteisiin lähinnä tuonin supistamiseksi. Mainittakoon mm., että pankin ehdotuksesta hallitus tiukensi huhtikuun 23 päivänä autojen, traktorien ja eräiden kestokulutustavaroiden osamaksukaupassa noudatettavia luottoehtoja ja antoi toukokuun 14 päivänä eduskunnalle lakiehdotuksen autoveron korottamisesta, mikä eduskunnan hyväksyttyä esityksen tuli voimaan kesäkuun 4 päivänä. Suomen Pankki puolestaan rajoitti ulkomaisten tuonti- ja toimitusluottojen käyttöä sekä antoi huhtikuun 30 päivänä maan rahalaitoksille uudet luotonantopoliittiset ohjeet.

Uusissa ohjeissaan pankki tähdensi sitä, että valuuttavarannon alenemisen pysäyttämiseksi sekä niiden toimenpiteiden täydentämiseksi, joiden avulla valtiolta suoranaisesti pyrkii hillitsemään tuontia, on välttämätöntä, että rahalaitokset hidastavat luotonantoaan. Kun pelkästään rediskonttausoikeutta koskevilla määräyksillä ei ole kyetty pysyttämään luotonantoa maksutaseen edellyttämässä puitteissa, Suomen Pankin on ryhdyttävä myös määrällisesti säätelemään luotonantoa, kunnes riittävä rahaloudellinen tasapaino on saavutettu. Pankki ilmoittikin, että rahalaitosten luotonanto, jonka ennakoitiin tammi-huhtikuussa kasvaneen yhteensä runsaat 5 %, ei saisi lokakuun viimeisenä päivänä olla enempää kuin 9 % vuoden 1964 lopun tasoa suurempi. Tämä luotonannon rajoitus esitettiin suosituksen kaikille rahalaitoksille, mutta niille rediskonttaaville rahalaitoksille, jotka maksuvalmiuden heikentymisen takia eivät kyenneet pysymään rediskonttauslimiittinsä rajoissa, luottorajoitusten noudattaminen asetettiin jatkettuna ja lisätyn rediskonttausoikeuden suoranaisesti edellytykseksi. Toiselta puolen Suomen Pankki lupasi, että sikäli kuin rediskonttaava rahalaitos pysyttää luotonantonsa näissä puitteissa, rahalaitokselle palautetaan sen rediskonttauksista tammi-lokakuun ajalta perityt lisäkorot. Mikäli rediskonttaavan rahalaitoksen luotonannon kasvu jäisi enintään 8 %:iin mainitusta perustasosta, sille luvattiin lisäksi ½ prosenttiyksikön alennus rediskonttausten peruskorosta marraskuun 1965 - huhtikuun 1966 aikana, ja mikäli kasvu jäisi enintään 7 %:iin, vastaava alennus olisi yksi prosenttiyksikkö. Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin ja Osuuskassojen Keskus Oy:n

osalta määrättiin samalla, että ko. luotonannon kasvua laskettaessa oli edellisen kohdalla otettava huomioon myös säästöpankkien ja jälkimmäisen kohdalla osuuskassojen yhteenlaskettu luotonanto. Näihin ohjeisiin liittyen antoivat pankkivaltuusmiehet johtokunnalle oikeuden veloitaa rediskonttauksista alempaakin kuin 7 %:n, mutta kuitenkin vähintään 6 %:n korkoa (ks. sivu 18).

Samassa yhteydessä Suomen Pankki kehotti rahalaitoksia erityisesti supistamaan luottojen myöntämistä tuonin ja osamaksukaupan rahoitukseen sekä yleensäkin kulutustarkoituksiin ja suosimaan sellaisia luottoja, jotka mahdollisimman vähän lisäävät välitöntä tuontikysyntää. Luoton kysynnän ja käytön rajoittamiseksi pankki ilmoitti hyväksyvänsä vekseli- ja shekkiluotoista perityissä koroissa noudatetun porrastuksen laajentamisen aina 10 %:iin asti edellytyksellä, että rahalaitoksen keskimääräinen antolainauskorko ei tämän johdosta nouse suuremmaksi kuin 7 ½ %:ksi. Rediskonttaavien rahalaitosten osalta määrättiin lisäksi, että niiden on pidättäydyttävä kokonaan myöntämästä pitkäaikaista rakennusluottoa, paitsi milloin sitoumus siitä jo on annettu, sekä sijoittamasta varoja tai luottoja kiinteistöihin, ellei sitä varten kussakin tapauksessa ole saatu Suomen Pankin lupaa.

Joskin hallituksen ja Suomen Pankin keväällä suorittamat toimenpiteet ilmeisesti vaikuttivat toivottuun suuntaan, eivät ne kuitenkaan riittäneet ehkäisemään maksutaseen jatkuvaa heikkenemistä. Kesällä Suomen Pankin, valuuttapankkien ja valtion yhteenlasketun kulta- ja valuuttavarannon vähennys, laskettuna vuoden alusta, ylitti jo 200 milj. mk. Suomen Pankki katsoikin jatkotoimenpiteet välttämättömiksi. Syyskuun 11 päivänä pankki ilmoitti kaikille rahalaitoksille, että pidättyvää luotonantoa tulee jatkaa myös lokakuussa päättyvän tavoitekauden jälkeen, ja asetti uudeksi tavoitekaudeksi marraskuun 1965 - huhtikuun 1966. Pankin käsityksen mukaan rahalaitosten luotonannon kasvuvauhdin tulisi jäädä alle 6 %:n vuodessa, mikä merkitsi vajaan 3 %:n kasvua uutena tavoitekautena. Kun luotonarpeessa kuitenkin esiintyy kevätkautena kausiluotoista kasvua, pankki ilmoitti päätyneensä siihen, että rahalaitosten luotonannon määrä saisi huhtikuun 1966 lopussa olla enintään 13 % suurempi kuin vuoden 1964 lopussa. Samalla pankki kehotti kaikkia rahalaitoksia edelleenkin rajoittamaan luottojen myöntämistä tuonin ja osamaksukaupan rahoitukseen sekä yleensä kulutustarkoituksiin.

Rediskonttaaville rahalaitoksille Suomen Pankki ilmoitti erikseen, että luotonannon kasvun rajoittaminen mainittuun 13 %:iin on edellytyksenä sille, että ne saavat ylittää niille asetetut rediskonttauslimiitit. Samanaikaisesti kumottiin Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankkiin ja Osuuskassojen Keskus Oy:öön vuoden 1964 helmikuusta lukien sovelletut erityiset lisäkoron määräämisperusteet, jotka, vaikka niitä kertomusvuonna toukokuun alusta oli jonkin verran tiukennettu, olivat Suomen Pankin mielestä osoittautuneet liian lieviksi. Lokakuun 1 päivästä lukien tulivat ohjeet siten samoiksi kaikille rediskonttaaville rahalaitoksille. Suomen Pankki ilmoitti edelleen, että niille rahalaitoksille, jotka pysyttävät luotonantonsa kasvun vaadituissa rajoissa, palautetaan marraskuun 1965 - huhtikuun 1966 ajalta perityt rediskonttausten lisäkorot, ja mikäli rahalaitoksen luotonanto olisi huhtikuun 1966 lopussa enintään 12 % perustasoa korkeampi, rahalaitos saisi myös seuraavien kuuden kuukauden eli touko-lokakuun 1966 aikana rediskonttausten peruskorosta yhden prosenttiyksikön alennuksen (vrt. pankkivaltuusmiesten vastaava päätös, sivu 18). Samalla pankki tähdensi, että rediskonttaavien rahalaitosten on edelleenkin rajoitettava luottojen myöntämistä huhtikuuisissa ohjeissa mainittuihin tarkoituksiin. - Edellä selostettuihin luotonannon rajoittamiseen tähtääviin ohjeisiin liittyi myös pankin syyskuun 16 päivänä tekemä päätös, jolla vekselien rediskonttauskelpoisuutta koskevia määräyksiä tiukennettiin marraskuun alusta lukien.

Lokakuun päätyttyä saatettiin todeta, että rahalaitokset olivatkin pysyttäneet luotonantonsa kasvun Suomen Pankin asettamissa rajoissa ja saavuttaneet oikeuden lisäkorokojen palautukseen sekä rediskonttausten peruskoron alennukseen. Poikkeuksena oli säästöpankkijärjestö, joka ei

ollutkaan ohjeisiin sidottu, koska sen keskusrahailaitos ei ollut ylittänyt rediskonttauslimiittään. Kaikkien rahalaitosten luotonannon kasvu vuoden alusta lokakuun loppuun oli ko. ohjeitten mukaisesti laskettuna yhteensä 7.1 %. Marraskuun 20 päivänä lähettämässään kiertokirjeessä Suomen Pankki totesi tavoitteet saavutetun, mutta korosti samalla, että rahalaitosten tulisi entistä tarkemmin punnita luottokohdeiden tärkeysjärjestystä siten, että luotonanto mahdollisimman tehokkaasti ylläpitäisi työllisyyttä ja toisaalta niin vähän kuin suinkin liisäisi tuontikysyntää. Samalla pankki ilmoitti luopuvansa pelkästään liikepankkeja koskeneesta suoranaisesta kiellosta myöntää rakennusluottoja, mutta toiselta puolen kaikki rahalaitokset veloitettiin nyt pyytämään pankin lupa sellaisiin luottoihin tonttialueiden tai muiden kiinteistöjen ostamiseksi, joissa rahamäärä ylittää 300 000 mk, sekä vastaavanlaisiin omiin sijoituksiin. Niin ikään rahalaitosten tuli puolivuositain antaa Suomen Pankille selvitys rakennustoimintaan kohdistuvista luotoista ja luottolupauksista.

Vaikka rahalaitosten luotonanto olikin lokakuun lopussa hyvin pysynyt asetettujen rajoitusten puitteissa, luotonanto kasvoi vuoden kahtena viimeisenä kuukautena jälleen varsin voimakkaasti. Tämä merkitsi, että rahalaitokset heti käyttivät suurimman osan niiden luotonannon kasvulle uutena tavoitekautena sallitusta limiitistä. Seurauksena oli rediskonttausten pysytleminen erittäin korkeina, joskin maksuvalmiuden kehityksessä oli huomattavia eroja eri rahalaitosten kohdalla. Rediskonttausten kehitystä kertomusvuoden aikana valaisee oheinen asetelma, jolloin on muistettava, että rediskonttauslimiitin ylitys oli vuoden 1965 lopussa sallittu ylempänä jo selostetuin edellytyksin.

Rediskonttauslimiitti	Rediskonttausten määrä		Rediskonttauslimiitin ylitys (+) tai alitus (-)		
	31. 12. 64 milj. mk	31. 12. 65 milj. mk	31. 12. 64 milj. mk	31. 12. 65 milj. mk	
Kansallis-Osake-Pankki	180	174	246	- 6	+ 66
Oy Pohjoismaiden Yhdyspankki	180	180	213	- 0	+ 33
Helsingin Osakepankki	40	22	27	- 18	- 13
Ålands Aktiebank	5	3	5	- 2	- 0
Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki	70	-	-	- 70	- 70
Osuuskassojen Keskus Oy	70	70	150	-	+ 80
	545	449	641	- 96	+ 96

Jo lokakuussa Suomen Pankki oli kääntynyt uudelleen hallituksen puoleen esittäen huolestumisensa maksutaseen heikkenemisestä ja ehdotteen tehostettuja toimenpiteitä tämän ehkäisemiseksi. Hallitus laatiikin yhteistoiminnassa pan-

kin kanssa suunnitelman lisätoimenpiteistä, jotka osaksi kohdistuivat tuonin väliaikaiseen rajoittamiseen mutta joissa pääpaino yhä enemmän oli pantu viennin edistämiseksi. Mainittakoon mm., että hallitus vähensi pankin aloit-

teesta marraskuun alusta lukien markkasetelien vientioikeutta samoin kuin matkailijain oikeutta verottomiin tuomiisiin. Edelleen hallituksen ja pankin yhteistoimin valmistettiin lakiehdotukset vientivarausrahastoista ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista. Esitykset annettiin eduskunnalle marraskuussa, mutta myöhemmin hallitus peruutti jälkimmäisen lakiehdotuksen, koska muiden EFA-maiden taholta esitettiin epäilyjä sen sopimuksenmukaisuudesta.

Edistääkseen pyrkimyksiä viennin lisäämiseksi Suomen Pankki päätti vielä joulukuun 20 päivänä luoda yhteistoiminnassa rahalaitosten kanssa erityisen luottojärjestelyn ns. uusviennin kehittämiseksi. Tämän luottojärjestelyn puitteissa myönnetään luottoa lähinnä pienille ja keski-suurille yrityksille tuotteiden valmistuksesta, varastoinnista ja markkinoinnista aiheutuviin lyhytaikaisiin rahoitustarpeisiin, milloin tämän voidaan osoittaa edistävän uusvientä tai entisen viennin kasvua. Tällaisissa tapauksissa Suomen Pankki ilmoitti olevansa valmis osallistumaan yrityksen luotontarpeen tyydyttämiseen, enintään kuitenkin sillä määrällä, joka ylittää yrityksen käytössä aikaisemmin olleen luoton. Käytännössä rahoitus tapahtuu siten, että luoton myöntää se rahalaitos, jonka asiakas yritys on, ja Suomen Pankki puolestaan ostaa vastaavat vekselit rahalaitokselta omaan salkkuunsa. Säästöpankin tai osuuskassan ollessa kysymyksessä osto tapahtuu niiden keskusrahallaitosten kautta. Näiden uusvientiluottojen myöntäminen siirtyi seuraavan vuoden puolelle.

Siirryttäessä tarkastelemaan Suomen Pankin kertomusvuonna suorittamia muita toimenpiteitä on mainittava, että rahalaitosten kanssa jatkettiin lyhytaikaisia termiinkauppoja valtion vuoden 1962 8 %:n rahalaitoslainan obligatioilla, kunnes ne kesäkuun 28 päivänä erääntyivät. Lainan määrä oli 30 milj. mk. Tämän jälkeen tehtiin vastaavanlaisia termiinkauppoja rahalaitosten omistamalla muilla obligatioilla, jotka pankki hyväksyi kauppohenkoiksi. Niiden obligatioiden yhteismäärä, jotka pankki lupautui termiiniehdoin ostamaan rahalaitoksilta, nostettiin samalla 42 milj. markaksi.

Vuoden 1964 syksyllä pankki oli myöntänyt viljaliikkeille ja myllyille viljakaupan rahoitukseen luottoa saman määrän, minkä nämä samanaikaisesti saivat liikepankeilta ja Osuuskassojen Keskus Oy:ltä tähän tarkoitukseen. Tämä luotto, jonka määrä kertomusvuoden alussa oli 42.6 milj. mk, maksettiin pankille takaisin pääosaltaan vuoden alkupuoliskolla, viimeiset

luotot kuitenkin vasta elokuun puolella. Kun rahalaitosten luotonantomahdollisuuksia oli pankin toimesta rajoitettu, pankki päätti myös uutena satokautena osallistua kotimaisen leipäviljan ostojen sekä lisäksi myös kotimaisen suurimokauran ja kotimaisen siemenviljan ostojen rahoitukseen tasamäärin liikepankkien ja Osuuskassojen Keskus Oy:n kanssa. Leipäviljan kaupan osalta luottojen ehdoksi kuitenkin asetettiin, että syys-lokakuun aikana tapahtuvista ostoista mainitut liikkeet suorittavat viljelijöille vain puolet hinnasta käteisenä ja loput kuuden kuukauden kuluttua, marras-joulukuun aikana tapahtuvista ostoista puolet käteisenä ja loput viiden kuukauden kuluttua sekä vuoden 1966 puolella tapahtuvista ostoista koko hinnan käteisenä. Lisäksi asetettiin ehdoksi, että liikkeiden oli rahoitettava määrätty osa ostoista omin varoin. Liikepankkien ja Osuuskassojen Keskus Oy:n tämän järjestelyn puitteissa myöntämiä luottoja ei luettu siihen luotonantoon, jota Suomen Pankin asettamat, ylempänä selostetut rajoitukset koskivat. Kertomusvuoden lopussa oli leipävilja-, suurimokaura- ja siemenviljaluottojen Suomen Pankista nostettu määrä yhteensä 25.4 milj. mk.

Muista luottojärjestelyistä mainittakoon metalliteollisuuden keskipitkät toimitusluotot, joihin liittyviä vekseleitä oli pankin salkussa kertomusvuoden alussa 11.4 milj. mk. Liikepankkien velvollisuus ostaa takaisin näitä vekseleitä alkoi heinäkuun alusta, mutta luotonannon rajoitusta koskevien ohjeiden yhteydessä Suomen Pankki vapautti ne ostovelvollisuudesta sekä heinäkuun että vuoden 1966 tammikuun osalta. Toimitusluottoja nostettiin vuoden kuluessa 38.8 milj. mk ja niiden määrä oli vuoden lopussa 50.2 milj. mk. Luottovarauksia oli vuoden lopussa yhä voimassa 34.0 milj. markan määrä. Vuoden aikana Suomen Pankki osti edellisenä vuonna tehdyn sopimuksen mukaisesti vuoden 1964 II laivanrakennuslainaa 10 milj. markan arvosta, ja koko 30 milj. markan laivanrakennusohjelma, jonka muina rahoittajina olivat Postisäästöpankki ja Kansaneläkelaitos, tuli vuoden aikana täytetyksi. Mainittakoon edelleen, että metsätalouden rahoitusohjelman (MERA) mukaisesti valtio laski liikkeeseen 20 milj. markan määräisen vuoden 1965 metsänparannuslainan. Suomen Pankki osti sopimuksen mukaisesti obligatiot emittoitaessa ja myi ne edelleen raha- ja vakuutuslaitoksille.

Hallitus oli heinäkuussa 1963 esittänyt eduskunnalle yhteistoiminnassa Suomen Pankin kanssa valmisteleman lakiehdotuksen rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa. Eduskunta

hyväksyi tämän kertomusvuoden lopulla ja laki annettiin joulukuun 30 päivänä. Sen mukaan valtioneuvosto voi laissa tarkemmin määrättyissä olosuhteissa ja Suomen Pankin annettua asiasta lausunnon asetuksella määrätä rahalaitokset sijoittamaan varojaan erityistalletukseksi Suomen Pankkiin. Erityistalletuksille, joiden enimmäis-suuruus on laissa yksityiskohtaisesti rajoitettu, maksaa Suomen Pankki vuotuisen koron, joka on vähintään prosenttiyksikön suurempi ao. rahalaitoksen keskimääräistä ottolainauskorkoa. Toukokuun 14 päivänä hallitus antoi pankki-valtuusmiesten ehdotuksesta eduskunnalle lakiesityksen Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta ja eduskunnan hyväksyttyä esityksen laki annettiin joulukuun 30 päivänä. Ohjesäännön muutoksista oli rahapoliittista merkitystä lähinnä sillä, että pankin oikeutta antaa luottoa obligatioita vastaan huomattavasti lisättiin (ks. tarkemmin s. 19).

Rahalaitosten antolainaus yleisölle kasvoi vuoden aikana 1121.0 milj. mk eli 11.5 %. Tästä lisäyksestä kohdistui 505.7 milj. mk eli miltei puolet vuoden neljään ensimmäiseen kuukauteen. Toukokuun alusta lukien kasvu huomattavasti hidastui Suomen Pankin asettamien luotonannon rajoitusten johdosta. Koko vuoden aikana luotonannon lisäys jäikin ei vain suhteellisesti vaan myös määrällisesti pienemmäksi kuin vuonna 1964, jolloin vastaava kasvu oli 1156.0 milj. mk eli 13.5 %. Rahalaitosten koko ottolainaus yleisöltä lisääntyi kertomusvuoden aikana 1039.1 milj. mk eli 11.5 % vastaavan lisäyksen vuonna 1964 oltua 952.7 milj. mk eli 11.8 %. Varsinaisten talletusten lisäys jakaantui miltei tasan lyhytaikaisten ja 12 kuukauden tilien osalle. Jälkimmäisistä indeksiehtoiset A-tilit kasvoivat 426.8 milj. mk ja korkeakorkoiset tilit 116.3 milj. mk, kun taas indeksiehtoiset B-tilit vähenivät 43.2 milj. mk. On merkille pantavaa, että A-tilien kasvu kohdistui miltei kokonaan vuoden alkupuoliskoon, kun taas ei-indeksiehtoisten tilien lisäyksestä pääosa tapahtui vuoden jälkipuoliskolla. Tätä on pidettävä osoituksena siitä, että yleisön luottamus hintatason vakautumiseen vuoden mittaan jatkuvasti voimistui. Vuoden lopussa oli indeksiehtoisten talletusten osuus kaikista varsinaisista talletuksista 18.2 % vastaavan suhdeluvun oltua vuotta aikaisemmin 15.8 %.

Tarkasteltaessa kehitystä eri rahalaitosryhmissä voidaan todeta, että säästöpankeissa ottolainauskasvu ylitti antolainauskasvun 63 milj. markalla, minkä määrän ne pääosaltaan käyttivät vahvistaakseen tilisuhdettaan Säästöpank-

kien Keskus-Osake-Pankkiin. Tämän johdosta Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki saattoi lisätä omaa antolainaustaan yleisölle 47 milj. mk yli ottolainauskasvun, ilman että pankin tarvitsi turvautua rediskonttauksiin. Osuuskassojen vastaava ottolainausenemmyys oli vieläkin suurempi, 65 milj. mk, mutta ne käyttivät ylimäärän muihin sijoituksiin parantamatta tilisuhdettaan Osuuskassojen Keskus Oy:öön. Kun Osuuskassojen Keskus Oy lisäsi omaa antolainaustaan yleisölle 79 milj. mk ottolainauskasvua enemmän, se joutuikin suurentamaan rediskonttausvelkaansa 80 milj. markalla. Varsinaisten liikepankkien antolainaus yleisölle nousi 10 milj. mk vähemmän kuin niiden ottolainaus, mutta lisäksi niiden muut luotot ja sijoitukset kasvoivat huomattavasti. Mm. ulkomaisina vekselinä annetut luotot kasvoivat 45 milj. mk ja sijoitukset obligatioihin 95 milj. mk. Näiden rahoitukseen niillä oli käytettävissä osakepääomien maksullisista korotuksista vuoden aikana kertyneet varat, 96 milj. mk, minkä ohella ne ottivat lisää lyhytaikaista ulkomaista luottoa. Rahoitusvajaukseksi jäi kuitenkin 112 milj. mk, millä määrällä ne joutuivat lisäämään rediskonttausvelkaansa Suomen Pankille.

Rahanuudistuksesta johtuva rahanvaihto oli kertomusvuonna enää varsin vähäistä, mikä osoittaa, että jäljellä olevat Suomen Pankin vastuummaaan kuuluvat vanhat rahat ovat miltei kokonaan joutuneet hukkaan tai keräilijöille. Vanhan rahayksikön määräisiä seteleitä oli liikkeessä vuoden alussa 21.2 milj. nykymarkan ja vuoden lopussa 19.2 milj. markan arvosta, joten ne vähenivät 2.0 milj. mk. Vastaavasti vanhojen metallirahojen liikkeessä oleva määrä, joka vuoden alussa oli arvoltaan 17.0 milj. nykymarkkaa, väheni vuoden aikana 0.6 milj. mk eli 16.4 milj. markkaan. Mainittakoon myös, että uuden hopeamarkan liikkeessä oleva määrä kasvoi vuoden aikana 9.5 milj. markasta 24.4 milj. markkaan. Samanaikaisesti uuden yhden markan setelin liikkeessä oleva määrä pieneni 23.7 milj. markasta 13.6 milj. markkaan.

Yhteenveto pankin tilan kehityksestä

Pankin omaisuustaseen yleistä kehitystä kertomusvuoden aikana valaisee oheinen asetelma, jossa on esitetty tärkeimpien tase-erien viikko-keskimäärät puolivuositin ja koko vuodelta. Vertailun vuoksi on samat tiedot esitetty myös vuodelta 1964.

Suomen Pankin varat ja velat
Viikkokeskimäärät, milj. mk

Varat	1964			1965		
	I-VI	VII-XII	I-XII	I-VI	VII-XII	I-XII
Kulta- ja valuuttavaranto (netto)	823	879	851	794	651	722
Ulkomaiset vekselit ja obligaatiot	65	69	67	75	81	78
Diskontatut ulk. rahan määr. vekselit ..	66	59	63	53	49	51
Diskontatut markkamäär. vekselit	29	34	32	33	19	26
Rediskontatut vekselit	303	389	346	481	663	572
Kotimaiset obligaatiot	44	26	35	23	33	28
Muut varat	65	72	68	85	102	93
Yhteensä	1 394	1 528	1 461	1 543	1 597	1 570

Velat	1964			1965		
	I-VI	VII-XII	I-XII	I-VI	VII-XII	I-XII
Liikkeessä olevat setelit	884	944	914	938	975	956
Valtion shekkitili	7	6	6	4	5	5
Postisäästöpankin shekkitili	21	23	22	11	10	10
Yksityisten rahalaitosten shekkitilit	8	4	6	6	7	6
Muut vaad. maks. sitoumukset	33	31	32	20	22	21
Määräaikaiset sitoumukset	65	59	62	64	60	62
Muut velat	377	462	419	501	519	510
Yhteensä	1 394	1 528	1 461	1 543	1 597	1 570

Taseen huomattaviin muutoksiin kuuluu kulta- ja valuuttavarannon heikkeneminen. Varannon viikkokeskimäärä aleni edellisestä vuodesta asetelman mukaan 129 milj. mk. Todellisuudessa vähennys oli vieläkin suurempi, sillä vuoden 1965 keskimäärälukuja korottivat eräät tuonnempana mainittavat, kulta- ja valuuttavarantoon kertomusvuoden lopussa kohdistuneet muodolliset järjestelyt (ks. tarkemmin s. 10-11). Ulkomaiset vekselit ja obligaatiot lisääntyivät jonkin verran edellisestä vuodesta, kun taas diskontatut ulkomaan rahan määräiset vekselit vähenivät edelleenkin pankin välittämien ulkomaisten luottojen takaisinmaksujen johdosta. Diskontattujen markkamääräisten vekselien vaihtelut johtuivat lähinnä viljakaupan rahoituksessa tapahtuneista muutoksista. Suurin muutos esiintyy rediskontattujen vekselien kohdalla, joiden viikkokeskimäärä kasvoi 226 milj. mk. Kotimaisten obligaatioiden salkku pysytteli keskimäärin pienempänä kuin edellisenä vuonna, kun taas muut varat kasvoivat pääasiassa metalliteollisuuden toimitusluottovekselien ostojen johdosta.

Velkojen puolella liikkeessä olevan setelistön kasvu rajoittui 4.6 %:iin edellisen vuoden keskimäärästä, mikä kuvasti ennen kaikkea hintojen vakautumista. Valtion shekkitili pysytteli minimimäärissä, samoin Postisäästöpankin ja yk-

sitysten rahalaitosten shekkitilit. Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset osoittivat vähentymistä. Määräaikaiset sitoumukset pysyivät entisissä määrissään, mikä johtui siitä, että ulkomaisten sitoumusten pienentyessä luottojen takaisinmaksujen johdosta kotimaiset sitoumukset samanaikaisesti lisääntyivät kaivosteollisuuden uusien investointitalletusten takia. Asetelmassa mainittujen muiden velkojen suurenemiseen vaikutti lähinnä arvonnjärjestelytilien kasvu.

Valuuttakurssit ja pankin ulkomaiset suhteet

Seuraavassa asetelmassa on esitetty Suomen Pankin vuosien 1964 ja 1965 lopussa noteeraamat viralliset valuuttakurssit. Ne valuutat, joille kertomusvuoden aikana noteerattiin kiinteä kurssi, on merkitty tähdellä.

	31. 12. 1964	31. 12. 1965
	mk	mk
New York	1 \$ 3.218	3.224
Montreal	1 Can \$ 2.998	2.998
Lontoo	1 £ 8.975	9.035
Tukholma	100 Skr 62.60	62.34
Oslo	100 Nkr 44.98	45.14
Kööpenhamina ..	100 Dkr 46.50	46.83
Frankfurt a. M. ..	100 DM 80.98	80.60
Amsterdam	100 Hfl 89.54	89.42
Bryssel	100 Bfr 6.485	6.497
Zürich	100 Sfr 74.58	74.70
Pariisi	100 FF 65.65	65.80
Rooma	100 Lit -5147	-5163
Wien	100 Sch 12.46	12.48

	31. 12. 1964	31. 12. 1965
	mk	mk
Lissabon	100 Esc 11.20	11.27
Reykjavik	100 Ikr 7.50	7.50
Madrid	100 Ptas 5.42	5.42
* Praha, clearing ...	100 Kc 44.58	-
* Moskova, clearing	1 Rub 3.5667	3.5667
* Clearing-\$	1 3.21	3.21

Kaksipuolisia maksusopimuksia, jotka edellyttävät clearingtilin kautta tapahtuvaa maksuliikettä, oli Suomella kertomusvuoden päättyessä kahdeksan itäryhmään kuuluvan maan kanssa (Bulgaria, Kiina, Neuvostoliitto, Puola, Romania, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Tšekkoslovakia ja Unkari) sekä kahden Kansainvälisen Valuuttarahaston jäsenmaan kanssa (Kolumbia ja Kreikka). Tšekkoslovakian kanssa tehdyssä maksusopimuksessa siirryttiin 1. 4. 1965 käyttämään selvitysvaluuttana dollaria Tšekkoslovakian kruunun sijasta. Suomen Pankki lopetti myös tästä päivästä lähtien vastaavan kruunukurssin noteeraamisen. Kreikan sopimusta voidaan pitää osittain multilateraalisenä, sillä tilisaldosta puolet selvitetään neljän kuukauden väliajoin vaihdettavina valuuttoina. Maksuliike Turkin kanssa tapahtui helmikuun 1 päivästä alkaen vaihdettavina valuuttoina.

Suomen Pankin soveltamiin valuutansääntelymääräyksiin tehtiin kertomusvuonna seuraavat valuuttapolitiikan kannalta mainittavat muutokset. Jotta ns. pääomavaroja (joita aikaisemmin kutsuttiin "sulkuvaroiksi") koskevat siirto-rajotukset paremmin vastaisivat Länsi-Euroopan maissa voimassa olevaa käytäntöä ja olisivat sopusoinnussa kansainvälisten velvoitustemme kanssa, lyhennettiin aika, jonka kuluessa ulkomaisen yhtymän tai ulkomaalla viimeksi kuluneiden kolmen vuoden ajan asuneen henkilön pääomavarat voidaan siirtää ulkomaalle, 10 vuodesta 5 vuodeksi. Alle 25 000 markan suuruiset pääomavarat voidaan kuitenkin siirtää enintään 5 000 markan suuruisina vuosierinä. Näiden säännösten alaisia pääomamarkkatilejä oli valuuttapankeissa kertomusvuoden päättyessä noin 30 milj. mk. Toisaalta maan kiristyneen maksutasetilanteen johdosta pyrittiin rajoittamaan juoksevien valuuttamenojen kasvua erityisesti matkailun osalta. Niinpä valtioneuvosto Suomen Pankin aloitteesta supisti marraskuun 1 päivästä alkaen maasta lähtevän oikeutta viedä mukanaan suomalaisia seteleitä ja vaihtorahoja 200 markasta 100 markkaan. Vastaavasti supistettiin näiden maksuvälineiden vientioikeutta siltä, jonka toistuvat käynnit naapurimaassa eivät ulotu kauemmaksi kuin maarajalla sijaitsevaan kuntaan, 200 markasta 100 markkaan kalenterikuu-kaudessa.

Vuoden 1964 aikana oli vaihtotaseen voimakkaasti kasvanut vajaus pystytty rahoittamaan ulkomaisen - lähinnä pitkäaikaisen - pääoman maahantuonnilla. Suomen Pankin valuuttavara- ranto jopa kasvoi vuoden 1964 kuluessa, samalla kun pääoman tuonti helpotti pankkijärjestelmän likvidiyyttä. Jo vuoden loppupuolella alkanut ulkomaisten pääomamarkkinoiden kiristyminen aiheutti kuitenkin jyrkkiä muutoksia Suomen maksutaseen rakenteeseen kertomusvuoden aikana. Lainaushmahdollisuuksien supistuminen tärkeimmillä lainamarkkinoillamme Länsi-Euroopassa ja Yhdysvalloissa kuvastui osaksi korkokannan nousuna, mutta pääasiallisesti saatujen uusien lainojen määrän voimakkaana laskuna. Niinpä uusia pitkäaikaisia lainoja nostettiin vuoden 1965 aikana vain 434 milj. mk vastaavan luvun vuonna 1964 oltua 767 milj. mk. Kun samanaikaisesti vanhojen lainojen kuole- tusten määrä nousi 231 milj. markasta vuonna 1964 273 milj. markkaan kertomusvuonna, supistui maan ulkomaisen pitkäaikaisen velan kasvu 536 milj. markasta 161 milj. markkaan eli noin 70 %.

Pitkäaikaisen ulkomaisen lainapääoman saan- nissa tapahtunut jyrkkä lasku tuntui selvimmän uusien obligaatiolainojen liikkeeseen laskussa. Vuoden 1964 aikana olivat valtio, pankit ja yksityiset emittoineet Länsi-Euroopassa ja Yhdys- valloissa kymmenen tällaista lainaa, yhteiseltä nimellisarvoltaan 344 milj. mk. Kertomusvuoden aikana lainojen määrä sitä vastoin rajoittui kolmeen, nimellisarvoltaan yhteensä 116 milj. mk. Helmikuussa Enso-Gutzeit Oy laski liikkeeseen Euroopan markkinoilla suomalaisen liike- pankin takaaman 4 milj. punnan suuruisen lainan, ja huhtikuussa laski Helsingin kaupunki liike- keeseen New Yorkissa 10 milj. dollarin suuruisen lainan. Valtio laski kertomusvuonna liike- keeseen vain yhden ulkomaisen obligaatiolainan, määrältään 15 milj. dollaria. Tämän lokakuussa New Yorkissa markkinoidun lainan ehdot muodostuivat selvästi huonommiksi kuin valtion joulukuussa 1964 Yhdysvalloissa emittoiman lainan, mikä kuvasti kiristynyttä markkinatilantetta.

Uusien obligaatiolainojen korkoehdot yleensäkin muodostuivat lainanottajalle epäedullisem- miksi kuin vuonna 1964 liikkeeseen laskettujen vastaavien lainojen ehdot. Markkinoiden kiristyminen vaikutti kuitenkin myös jo liikkeessä olevien lainojen pörssikursseihin. Niinpä kaik- kien ulkomaisissa pörssissä noteerattujen Suo- men sodanjälkeisten obligaatiolainojen keskimää-

räinen kurssi laski kertomusvuoden aikana 98.6 %:sta 94.6 %:iin eli 4 prosenttiyksikköä. Vuoden aikana liikkeeseen laskettujen lainojen ehdot oli mukautettava aikaisempien vastaavanlaatuisten lainojen kurssikehitykseen, sillä uusi laina ei voi olennaisesti erota vallitsevasta kurssitasosta aiheuttamatta häiriötä aikaisempien lainojen pörssimarkkinoilla.

Suomen Pankin tehtävä valuutansäännöstelyviranomaisena edellyttää pankin suostumusta jokaisen ulkomaisen pitkäaikaisen lainan ottamiseen. Tätä tehtävää suorittaessaan pankki on joutunut vallitsevan markkinatilanteen johdosta erityisen tarkasti valvomaan ehdotettujen lainojen korko- ym. ehtojen kohtuullisuutta silmällä pitäen sekä yleisiä kansainvälisiä mittapuita että ehtojen vaikutusta aikaisempien lainojen pörssi-noteerauksiin. Toteuttamiskelpoisten lainahankkeiden loppuunsaattamista on pankki kaikin tavoin pyrkinyt tukemaan mm. antaen asiantuntija-apua kotimaisille lainanottajille ja käyttäen hyväkseen omia ulkomaisia yhteyksiään.

Suomen Pankin aloitteesta valtioneuvosto teki tammikuussa periaatepäätöksen siitä, että Suomen jäsenosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa korotetaan vireillä olleen rahaston jäsenosuuksien yleisen korotuksen yhteydessä 57 milj. dollarista 125 milj. dollariin, mikä Suomen rahassa vastaa 400 milj. markkaa. Korotuksesta on 43 milj. dollaria ns. erityiskorotusta, jonka perusteena on, että Suomen jäsenosuus alun perin määrättiin tarpeisiimme nähden liian pieneksi. Loput 25 milj. dollaria johtuu jäsenosuuksien yleisestä 25 %:n korotuksesta. Mainittu erityiskorotus edellytti sääntöjen mukaan myös vastaavaa korotusta Suomen jäsenosuudessa Maailmanpankissa. Eduskunnan hyväksytyt näitä korotuksia koskevan ehdotuksen kertomusvuoden

toisen lisämenoarvioesityksen yhteydessä valtioneuvosto teki asiasta lopullisen päätöksen syyskuun 9 päivänä.

Jäsenosuudesta Kansainvälisessä Valuuttarahastossa on maksettava kultana 25 %. Jäsenosuuden korotuksen yhteydessä Suomen Pankki lupautui maksamaan tämän nk. kultaosuuden korotuksen, joka oli 17 milj. dollaria eli 54.4 milj. mk, omasta varannostaan sekä samalla korvaamaan valtiolle sen aikaisemmin suorittaman kultaosuuden, arvoltaan 45.6 milj. mk. Valtio puolestaan antoi Suomen Pankille sitoumuksen, jonka mukaan kultaosuuden nosto-oikeus tulee kuulumaan Suomen Pankin johtokunnalle, joka päättää asiasta harkintansa mukaan kuten pankin muidenkin ulkomaisten valuutasaatavien käytöstä. Niin ikään valtio sitoutui maksamaan Suomen Pankille sen suorittamat edellä tarkoitettua kultaa, jos Suomen jäsenyys Kansainvälisessä Valuuttarahastossa lakkaa ja rahasto tällöin suorittaa valtiolle takaisin Suomen jäsenosuuteen liittyneet maksut tai jos pankille jostakin muusta syystä aiheutuu tappiota kultaa suoritukselta rahastolle.

Jäsenosuuksien yleisen korotuksen voimaantulo Kansainvälisessä Valuuttarahastossa edellyttää äänten kahden kolmasosan määränemmistöä, mitä ei vielä kertomusvuoden loppuun mennessä ollut saavutettu. Näin ollen korotuksen maksaminen lykkääntyi Suomenkin osalta vuoden 1966 puolelle. Tästä riippumatta Suomen Pankki lunasti jo kertomusvuoden lopussa valtiolta edellä mainitun nykyisen kultaosuuden, 45.6 milj. mk. Kultaosuus, joka on välittömästi nostettavissa vaihdettavina valuuttoina markkoja vastaan, kirjattiin pankin taseessa joulukuun 31 päivänä ensisijaiseen katteeseen.

Pankin taseeseen sisältyvien ulkomaisten tilien kehitystä valaisee seuraava asetelma.

Ulkomaiset tilit
milj. mk.

	31. 12. 1964	31. 12. 1965	Muutos
Kulta	189.6	267.5	+ 77.9
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	-	45.6	+ 45.6
Ulkomaiset valuutat	783.8	547.8	- 236.0
Ulkomaiset vekselit	29.7	54.7	+ 25.0
Ulkomaiset obligaatit	46.6	29.1	- 17.5
<i>Vastaavat</i>	<i>1 049.7</i>	<i>944.7</i>	<i>- 105.0</i>
Ulkomaiset valuuttatilit	84.7	44.8	- 39.9
Ulkomaiset markkatilit	28.5	10.9	- 17.6
Määräaikaiset ulkom. sitoumukset	54.3	45.6	- 8.7
<i>Vastattavat</i>	<i>167.5</i>	<i>101.3</i>	<i>- 66.2</i>
<i>Ulkomainen nettosaatava</i>	<i>882.2</i>	<i>843.4</i>	<i>- 38.8</i>

Pankin ohjesäännön muuttamisesta joulukuun 30 päivänä annetun lain mukaan pankin kultavarat, jotka tähän asti oli kirjattu enintään hintaan 2500 mk kilolta hienoa kultaa, oli kirjattava markan kansainvälistä perusarvoa vastaavaan arvoon. Perusarvo on tammikuun 1 päivästä 1963 ollut 0.27771 grammaa hienoa kultaa markalta, mikä vastaa 3 600,88 markkaa kilolta. Tämän mukainen kullan kirjanpitoarvon korotus suoritettiin tilinpäätöksen yhteydessä, minkä seurauksena kultavarojen arvo nousi taseessa 83.5 milj. mk. Kun kultavarat edellä esitetyn asetelman mukaan lisääntyivät koko vuoden aikana vain 77.9 milj. mk, merkitsee tämä, että kullan todellinen määrä väheni vuoden aikana 5.6 milj. mk. Asetelmassa on pankin varantoon sisällytetty uutena eränä edellä mainittu kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa. Ulkomaisten vekselin lisääntyminen 25.0 milj. markalla johtui raha- ja luottolaitoksilta ostettujen vientivekselin kasvusta. Sijoituksia ulkomaisiin obligaatioihin pienennettiin vuoden aikana 17.5 milj. markalla.

Vastattavien puolella ulkomaiset valuuttatilit supistuivat 39.9 milj. mk lähinnä sidotuissa clearingvaluutoissa esiintyvien velkojen vähenevien johdosta. Mainittakoon mm., että velka Neuvostoliitolle muuttui vuoden loppuun mennessä saatavaksi. Ulkomaisten markkatilien vä-

hentyminen 17.6 milj. markalla oli pääosalta seurausta siitä, että Yhdysvaltain hallitus käytti maatalousylijäämätuotteiden myynnistä aikaisempina vuosina kertyneitä markkasaataviaan. Ulkomaisiin markkatileihin on sisältynyt myös Maailmanpankin tili, jolle Suomi oli maksanut osan jäsenosuudestaan markkoina. Näiden markkavarojen jäljellä oleva määrä tuli vuoden aikana kokonaan siirrettyksi vaihdettavina valuuttoina Maailmanpankille sen antolainaustoimintaan käytettäväksi. Asetelmassa viimeiseksi mainitut määräämääräiset ulkomaiset sitoumukset tarkoittavat Maailmanpankilla ennen vuotta 1956 saatuja lainoja, jotka Suomen Pankki edelleen välitti kotimaisille yrityksille vekseliluottona. Tämä velka supistui 8.7 milj. mk lyhennysten johdosta.

Kullan arvostuksessa toimeenpannun muutoksen ja kultaosuuden siirron johdosta pankin tase antaa kertomusvuonna erehdyttävän kuvan valuuttatilanteen todellisesta kehityksestä. Pankki onkin kertomusvuoden alusta lukien julkaissut kuukausittain erityisen valuuttatilanneilmoituksen, jossa kulta on ollut arvostettuna *pari* arvoon ja jossa lisäksi on otettu lukuun myös valuuttapankkien ja valtion lyhytaikaiset valuutasaatat ja -velat. Alla olevassa asetelmassa on esitetty tämän ilmoituksen mukainen koko valuuttatilanne ja sen muutokset kertomusvuoden aikana.

Valuuttatilanne
milj. mk

	Varanto 31. 12. 1964			Varanto 31. 12. 1965			Muutos		
	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä
Kulta	273	-	273	267	-	267	- 6	-	- 6
Vaihdettavat valuutat	708	- 74	634	483	- 155	328	- 225	- 81	- 306
Sidotut valuutat	- 9	1	- 8	20	1	21	29	-	29
Yhteensä	972	- 73	899	770	- 154	616	- 202	- 81	- 283
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	-	46	46	46	-	46	+ 46	- 46	-
Kaikki yhteensä	972	- 27	945	816	- 154	662	- 156	- 127	- 283

Asetelman mukaan Suomen Pankin kultavarat ja valuutat supistuivat vuoden aikana nettomääräisesti 202 milj. mk. Kultaosuuden ostaminen valtiolta merkitsi kuitenkin sitä, että pankin koko kulta- ja valuuttavaranto pieneni vain 156 milj. mk ja oli vuoden lopussa 816 milj. mk. Valuuttapankkien ja valtion valuuttavelat kas-

voivat samaan aikaan 81 milj. mk eli 154 milj. markkaan, poisluettuna mainittu kultaosuuden siirto valtiolta Suomen Pankille. Vuoden lopussa yhteen laskettu kulta- ja valuuttavaranto oli siten nettomääräisesti 662 milj. mk. Kun vastaava varanto vuoden alussa oli 945 milj. mk, koko varanto pieneni vuoden aikana 283 milj. mk.